

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2541

av Lena Ek (C)

Renare hav och vattendrag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett stärkt arbete för att minska förekomsten av marint skräp och mikroplaster i våra vattenområden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en skatt på plastpåsar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för sanering av vattentäkter som har blivit påverkade av oaktsam användning av farliga kemikalier.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en dialog vid skapandet av vattenskyddsområden.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljöförbättrande åtgärder inom sjöfarten.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lyfta fram och exportera goda exempel i arbetet med minskat kväveläckage, exempelvis Greppa näringen.

En stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik

Tillgången på rent vatten och livskraftiga marina ekosystem är mycket angelägna framtidsfrågor. Ett långsiktigt och målmedvetet arbete behöver bedrivas, och för det krävs en stark och sammanhållen havs- och vattenpolitik. En stor del av arbetet sker i

samarbete med länder inom EU och i Östersjöregionen. Men minst lika mycket behöver ske på nationell, regional och lokal nivå.

Stora miljövinster kan nås genom att långsiktigt planera för hur havs- och vattenresurser ska nyttjas hållbart. En långsiktigt hållbar planering i kombination med ett skydd av kust- och havsområden, enligt de internationella Nagoyamålen som Sverige ska uppfylla, skapar förutsättningar att säkra de marina ekosystemtjänsterna för framtida generationer.

Kemikalier som används i olika typer av mänskliga verksamheter är en viktig faktor när det kommer till miljöpåverkan i våra vattenområden. Också på det här området behövs ett arbete både nationellt och tillsammans med andra länder. Kemikalierna regleras i dag huvudsakligen genom EU-gemensamma regler. Arbetet för att stärka den EU-gemensamma kemikalielagstiftningen Reach behöver därför även fortsatt bedrivas med kraft. Sverige måste spela en ledande roll för att inom Reach föreslå och utreda ämnens skadlighet, vilket utgör grunden för eventuella begränsningar. Detta är mycket viktigt för att minska spridningen av farliga ämnen i sjöar, vattendrag och havsområden. Regeringen måste också vara aktiv när det kommer till att fasa ut skadliga ämnen som riskerar att spridas i ekosystemen. Den dialog som under de senaste åren förts med berörda branscher har varit viktig. I grunden handlar det om att föra en politik med höga ambitioner som leder till att farliga ämnen fasas ut och ersätts med mindre farliga kemikalier.

Vi förutsätter också att regeringen tar vara på den kemikalieproposition som alliansregeringen lade fram under 2013. Där finns nycklar till hur Sverige kan agera för att minska påverkan från skadliga kemikalier, dels i vattendrag, men också på en lång rad andra områden.

Marin nedskräpning och mikroplaster

Kretsloppsarbetet behöver stärkas för att minska förekomsten av farliga kemikalier, mikroplaster och marint skräp i våra vattenområden. Problemen med marin nedskräpning av plast är bland annat att fåglar, fiskar och marina däggdjur riskerar att äta eller trassla in sig så att de svälter ihjäl eller kvävs. Av den totala mängden nedskräpande föremål i haven så utgörs den största delen av plast. Marin nedskräpning är en global utmaning men ett tydligt problem även i Sverige. På den svenska västkusten beräknas årligen 4 000–8 000 kubikmeter skräp flyta i land. Undersökningar som gjorts i Nordsjön visar att mer än 90 procent av fåglarna har plast i magen. Också

användningen av mikroplaster, till exempel i kosmetiska produkter, är också ett reellt problem som kräver aktiva åtgärder. Regeringen bör därför ta initiativ till att utreda regelverk som gör att nedskräpningen och spridningen av mikroplaster upphör. Det är även viktigt att se till så att det blir lätt att vara miljövänlig för båtlivet samt att en god avfallshantering finns också längs våra kuster.

En skatt på plastpåsar

Inom EU har ett arbete inletts för att minska nedskräpningen och de negativa miljökonsekvenserna av plastkassar. Kommissionen har, som en del i genomförandet av förpackningsdirektivet, föreslagit att alla medlemsstater ska uppnå en minskad förbrukning av plastbärkassar inom två år. Medlemsstaterna ska därefter rapportera till kommissionen om vilka åtgärder som vidtagits. Initiativet är välkommet.

Nedskräpningen av haven är allvarligt, samtidigt som det är ett gränsöverskridande problem som medlemsstaterna bara kan lösa i samarbete.

Marknadsmässiga lösningar som gör det dyrare att förstöra miljön och relativt sett billigare att välja mindre miljöfarliga alternativ är en viktig princip. Historiskt är detta ett effektivt sätt att förändra konsumenternas beteenden och åstadkomma en mindre miljöpåverkan.

Den mest effektiva lösningen i det korta perspektivet är att införa en miljöskatt på plastkassar. Regeringen bör därför ta initiativ som leder till att en sådan snarast införs och att den inte baseras på plastkassarnas tjocklek utan gäller lika för alla plastbärkassar. Därmed undviker man risken att tjockare kassar ersätter de tunnare samtidigt som vi menar att det skapas fullgoda ekonomiska incitament både för konsumenterna och för handeln att välja och försälja alternativ med mindre miljöpåverkan.

Insatser för sanering av vattentäkter

Runt om i landet finns områden och vattentäkter som har blivit påverkade av oaktsam användning av farliga kemikalier. Nya rapporter som tar upp denna problematik kommer ständigt. Dricksvattenbrist är för tillfället inget akut problem i Sverige men har likväl förekommit på vissa håll i landet. Däremot är konsekvenserna av föroreningar i våra vatten, och framför allt i Östersjön allt mer påtagliga. Här krävs att regeringen tar initiativ för att samordna så att alla berörda aktörer, såväl staten som kommuner och regioner kan bidra till att minska problemen. Med hjälp av riktade insatser vill vi se till

att det finns tillräckligt med resurser och fler former av finansieringslösningar för att sanera dessa miljöer.

Dialog vid skapande av vattenskyddsområden

Skydd av vattentäkter är en viktig framtidsfråga och en grund för en trygg och säker dricksvattenförsörjning. Skapandet av vattenskyddsområden påverkar dock markägarna i hög utsträckning. Därför är det viktigt att finna fungerande dialogmodeller för att inkludera markägarna i processen. Här behöver regeringen ta ansvar för att se till så att förutsättningarna till dialog stärks. Det är också viktigt att de ekonomiska kostnaderna för vattenskyddet kan fördelas på ett rimligt sätt.

Miljöförbättrande åtgärder inom sjöfarten

Ett aktivt arbete för minskade utsläpp har förts de senaste åren. Dock krävs ytterligare insatser. Också utsläppen från sjöfarten behöver minska. Internationell påverkan, samarbete och strategier är förutsättningar för att klara omställningen också för den här typen av tunga transporter. Energianvändningen behöver effektiviseras och klimatpåverkan motverkas. Nästa steg är att arbeta för att sjöfarten inkluderas i handelssystemet med utsläppsrätter. Alla transporter ska stå för den fulla kostnaden av sin miljöpåverkan, och användandet av förnybara drivmedel behöver öka kraftigt också till sjöss.

Exportera goda exempel i arbetet med minskat kväveläckage

Trots att övergödningen är ett faktum har goda svenska resultat uppnåtts de senaste åren. Landsbygdsprogrammets miljöersättningar är en nyckelåtgärd för att minska näringsläckaget. Arbetet med att bland annat anlägga fler våtmarker och kantzoner samt anpassa gödslingen efter grödans behov har varit mycket viktigt i sammanhanget, liksom satsningarna inom projekt såsom Greppa näringen. Dessa erfarenheter behöver exporteras och komma också andra länder till del.

Lena Ek (C)